

## Sobre gros i menut

J. M. i C.

**Gros i menut** són dos antònims, dues formes de sentit contrari, genuïnament catalans; *gros* vol dir principalment 'de volum considerable, més gran que l'ordinari', d'on resulten significats figurats, com el del substantiu femení **grossa** per a referir-se al primer premi d'una rifa: *Li ha tocat la grossa de Nadal*. *Menut*, en canvi, equival a 'de poc volum', d'on també es generen significats figurats, com el del substantiu *menut -uda* per a referir-se a un infant: *Vindran el menut i la menuda*; en l'àmbit de l'economia, a l'edat moderna aquests noms designaven el diner: de fet, s'oposava la **moneda menuda**, és a dir, la que era de baixa llei o pobra en plata, a la **moneda grossa**, que era rica en plata.

Ara, però, ens volem referir a dues expressions, locucions o frases fetes que es construeixen amb *gros i menut -uda*: **a l'engròs i a la menuda**. Ambdues s'empren especialment en el camp comercial, en la compra i la venda de mercaderies. La primera té el sentit d' 'en gran quantitat': *vendre/comprar a l'engròs* vol dir, per tant, 'vendre/comprar en gran quantitat', com és habitual que facin els qui es dediquen al comerç. *A la menuda* significa 'en partides petites': *vendre/comprar a la menuda* vol dir, doncs, 'vendre/comprar en petites partides'.

Originàriament hom usava l'expressió **en gros** (al segle XIII ja trobem la frase *[H]auran venut lo peix en gros*), la qual s'oposava a **en menut** o **a menut** (*No vendre [ni] en gros ni en menut* és un passatge del segle XIV). Posteriorment s'estengueren les locucions *a l'engròs* i *a la menuda*, que són, per tant, més actuals, però que ja documentem al segle XVII.

Al costat de *a la menuda*, en català tenim **al detall**, que significa exactament el mateix, són sinònims, i tots dos termes igualment bons, encara que *al detall* sigui de creació molt posterior i, consegüentment, amb menys tradició que *a la menuda*: *Només venen al detall* | *Només venen a la menuda*.

Cal que es normalitzin aquestes frases fetes: *Comprarem a l'engròs, perquè ens sortirà més bé de preu; Sempre ha venut a la menuda, en quantitats petites*; o bé la solució amb la locució *al detall: A les botigues del barri venen solament al detall.*

Hem de rebutjar del tot les construccions estranyes amb els adjectius **major** (\**al major*) o **menor** (\**al menor*), perquè ni són ni han estat mai pròpies de la llengua catalana.

[*Món Empresarial*, juliol 2001]